



Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 2532/2023
04.12.2024. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранке Дражић, председника већа, Марине Милановић и Весне Мاستиловић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Предраг Савић, адвокат из ..., против тужене ББ из ..., чији је пуномоћник Милета Масларевић, адвокат из ..., ради накнаде материјалне штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 1480/22 од 05.10.2022. године, у седници одржаној 04.12.2024. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж 1480/22 од 05.10.2022. године и предмет **ВРАЋА** истом суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 1480/22 од 05.10.2022. године укинута је пресуда Вишег суда у Краљеву П 9/22 од 20.04.2022. године и пресуђено тако што је одбијен тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се тужена обавезе да му на име накнаде материјалне штете настале извршењем кривичног дела исплати износе са припадајућом законском затезном каматом, таксативно наведене у ставу првом изреке пресуде; обавезан је тужилац да туженој на име трошкова парничног поступка плати износ од 511.500,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено преко пуномоћника изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужена је дала одговор на ревизију.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. Закона парничном поступку у вези са чланом 403. став 2. тачка 3. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник Републике Србије“ број 72/11 ... 18/20), Врховни суд је утврдио да је ревизија тужиоца основана.

Према утврђеном чињеничном стању на расправи пред другостепеним судом, тужена је на основу правноснажне пресуде Основног суда у Краљеву К 36/2019 од 02.07.2019. године оглашена кривом што је у току 2011. и 2012. године боравећи на подручју ..., ... и ..., способна да схвати значај свог дела и да управља својим поступцима, а свесна свог дела и хтела његово извршење, у намери да себи припави противправну имовинску корист довела оштећеног (овде тужиоца), лажним приказивањем и прикривањем чињеница у заблуду и одржавала га у заблуди и тиме га навела да он на штету своје имовине нешто учини, при чему је себи прибавила противправну имовинску корист у износу који прелази 1.500.000,00 динара, тако што је најпре као невенчана, а затим као венчана супруга ујака оштећеног АА - ВВ, користећи наклоност оштећеног (овде тужиоца) према свом ујаку, наговорила ВВ да тражи и сама од оштећеног тражила новац на зајам, ради куповине непокретности и то износ од 4.000 аустралијских долара ради куповине куће у ..., 6.000 аустралијских долара ради куповине плаца у ... и 8.000 аустралијских долара ради куповине другог плаца и изградње куће у ..., након неколико месеци новац у износу од 3.600 аустралијских долара ради плаћања новчане казне због наводног саобраћајног прекршаја уз обећање да ће му вратити новац који им позајмљује оштећени АА је поверовао и тражени новац на зајам им је послао, који му ни она ни ВВ никада нису вратили, те је оштећеним (овде тужиоцу), себе лажно представила као лице које има искуства и сазнања о исплативом инвестирању у Србији и у знак наводне захвалности због тога што им је слао новац на зајам и помагао им увек када је то било неопходно, предложила да она у његово име и за његов рачун уложи новац који јој он буде послао за куповину фарме ... у Србији, од које би оштећени на годишњем нивоу могао остваривати зараду у износу од 300.000 аустралијских долара, који је поверовао и неколико пута јој слао новац, најпре преко фирме „ГГ“ из ... у ..., а који је она подизала у „... Банци“ у ... преко означеног девизног рачуна и то новчана средства у износу од 77.215 евра и 32.000 евра, а касније јој је слао новац преко ... банке „...“ који новац је она подизала у „... banci“ АД ..., а последњи пут када јој је послао новац саопштила да би му било најисплативије да јој пошаље оверену изјаву у којој би писало да јој поклања новац у износу од 68.228 евра, а за све то она не би морала да плаћа високу таксу приликом подизања новца, па је оштећени и то поверовао и послао јој новац у наведеном износу, верујући да му је пронашла фарму недалеко од ... површине 1 ха и 70 ари са постојећом шталом за ... и две куће чији је власник ДД и то за цену од 200.000 аустралијских долара, како му је претходно саопштила, али од ове куповине плаца наводно одустала и у телефонском разговору му саопштила да му је купила друге различите земљишне непокретности и то ливаду површине 2 ха и 68 ари, поред оне чији је власник ДД и то за износ од 35.000 евра, ливаду поред ње површине мало мање од 2 ха за 15.000 евра и још један плац мање површине од 1 ха за 10.000 евра, као и плац у „...“ код ... површине 4 ха и 20 ари за износ од 15.200 аустралијских долара, па јој је оштећени АА верујући у њене речи послао новац на њен захтев ради куповине грађевинског плаца у ... површине 6 ари близу обале реке ... и старачког дома „...“ и хотела „...“, а након тога му предложила да купи монтажну кућу за износ од 12.400 евра коју ће поставити на тај плац, с тим да плати додатних 2.000 евра за постављање темеља, па јој је оштећени поверовао и послао наведени новац, а затим од оштећеног тражила да јој пошаље 1.125 евра за различите нацрте, 1.000 евра за водоводне инсталације, 1.000 евра за увођење канализације, 1.000

евра за увођење струје, 120 евра за телефонски прикључак, који новац јој је оштећени верујући у њене речи послао, а затим му саопштила да му је за новац који јој је послао купила и њиву удаљену 14 километара од ... за износ од 43.000 евра, на којој је требало изградити нову шталу за ... која би коштала 30.000 евра, за шта јој је оштећени верујући послао новац као и новац у износу од 14.620 евра за куповину 170 ..., па је у намери да га и даље држи у заблуди послала фотографије ... за које је тврдила да су његове, иако су те ... пре неколико година биле власништво ДД и слала му фотографије земљишта на којој мајстори наводно бетонирају темељ за његову кућу иако то није била његова кућа на фотографијама, и слала му на седам страница својеручни писани пројекат и план куповине земљишта и изградњу објекта и то на земљиштима и парцелама које никада није ни намеравала да купи на основу новца који је лажним представљањем узимала од оштећеног, након чега је оштећени АА ступио у контакт са ДД који му је рекао да је преварен и да она од почетка користи новац за своје личне потребе и потребе своје породице и свог пријатеља ЂЂ из ..., коме је за део новца купила земљиште у ... и тако схватио да га је окривљена ББ довела у заблуду и све време га држала у заблуди и због тога је престао да јој шаље новац, па је на тај начин ББ прибавила противправну имовинску корист у износу од 21.600 АУД (у динарској противвредности 1.838.291,76 динара) и 240.708 евра (у динарској противвредности 25.193.341,76 динара) што укупно у динарској противвредности износи 27.031.663,52 динара, а била је свесна да је ово њено дело забрањено, чиме је извршила продужено кривично дело превара из члана 208. став 4. у вези става 1. КЗ у вези члана 61. КЗ, па је суд применом наведених законских одредаба осудио на казну затвора у трајању од 1 године која казна ће се извршити тако што ће је окривљена издржавати у просторијама у којима станује на адреси у ..., у насељу, без примене електронског надзора, при чему окривљена не сме напуштати просторије у којима станује осим у случајевима прописаним законом који утврђује извршење кривичних санкција, а уколико окривљена једном у трајању од шест часова или два пута у трајању до шест часова самовољно напусти просторије у којима станује, суд ће одредити да остатак казне издржи у Заводу за извршење казне затвора; осуђена је и на новчану казну у износу од 100.000,00 динара са обавезом да одређена новчана средства уплати у корист буџетских средстава, док је оштећени АА за истакнути имовинскоправни захтев упућен на редовну грађанску парницу сходно члану 258. став 4. ЗКП. Према образложењу наведене пресуде, заменик ОЈТ Краљево, окривљена и бранилац у смислу члана 429. став 1. тачка 2) ЗКП сагласили су се, имајући у виду дато признање окривљене које испуњава све услове из члана 88. ЗКП да писмено израђена пресуда не садржи образложење, те су се истовремено у смислу тог члана одрекли права на изјављивање жалбе на тако објављену пресуду, што је и записнички констатовано након објаве по одржаном претресу дана 02.07.2019. године. На основу налаза и мишљења вештака економске струке утврђено је да износе наведене у тужбеном захтеву тужилац је уплаћивао на име свог ујака, сада пок. ВВ, које је подилаза тужена по ВВ овлашћењу и да је тужилац лично на име тужене уплатио износ од 109.000 евра, што тужена није оспорила у току поступка. Тужена је као давалац издржавања закључила уговор о доживотном издржавању 14.12.2010. године са ВВ из ... као примаоцем издржавања, којим је поред осталог уговорено да ће прималац издржавања као искључиви власник кп ..., кућа, двориште и њива у ..., уписане у лн бр. ... КО ..., након своје смрти као накнаду за примљено издржавање пренети на даваоца

издржавања у делу од 1/2, да су уговорне стране навеле да су засновале заједницу живота, како би давалац издржавања могла водити рачуна о свакодневним уобичајеним животним потребама примаоца издржавања, те да се давалац издржавања обавезала да ће водити бригу до краја живота примаоца издржавања, старати се о потребним условима становања, исхрани, одећи, обући примаоца издржавања, пружати му одговарајућу негу за случај болести и старости, сносити трошкове лечења и после смрти га о свом трошку сахранити по месним обичајима, а да прималац издржавања има своју пензију са којом ће прималац издржавања до краја свог живота слободно располагати. Прималац издржавања сада пок. ВВ је 27.06.2011. године као продавац закључио уговор о купопродаји непокретности која је предмет наведеног уговора о доживотном издржавању, са ЕЕ из ... као купцем за купопродајну цену од 100.000,00 динара, коју је купац одмах исплатила и ступила у посед купљене непокретности. Решењем суда за Прекршаје у Краљеву Пр бр. 1227/11 од 07.12.2011. године, утврђено је да је сада пок. ВВ кажњен новчаном казном од 110.000,00 динара и да му је истим решењем дозвољено плаћање у више рата почев од 03.11.2012. године закључно са 03.03.2012. године. Тужена саслушана као странка у поступку је изјавила да је рођена ... године и да има троје деце, да са покојним ВВ који је рођен ... године није била у брачној заједници, те да је ВВ преминуо 2012. године. Са ВВ никада није била у емотивној вези, већ само по основу уговора о доживотном издржавању је испуњавала обавезе, а тај уговор никада није раскинут ни поништен. Покојни ВВ помагао је њену породицу, њеној кћерки је давао новац да се школује, а помагао је и њеног брата који је био незапослен. Сада пок. ВВ помагао је новчано и своју пасторку која је као незапослено лице живела у ..., па јој је плаћао авионске карте за путовања, а помагао је и две своје сестре и брата коме је купио кућу у На ВВ рачуну остала је велика суму новца коју она није могла да подигне после његове смрти јер је рачун био блокиран. Тужена од имовине не поседује ништа, а имовину коју су имали њени покојни родитељи наследио је њен брат. Новац који је слао тужилац није користила за личне потребе, ни да би себи купила неку некретнину, већ је исти коришћен само да би ВВ живео „на високој ноzi“ јер је тако захтевао тужилац, због чега су се преселили из ... у ..., да би имао бољи живот јер је био шећераш. Када је ВВ као прималац издржавања по закљученом уговору о доживотном издржавању продао кућу у ... која је била предмет уговора о доживотном издржавању, обећао је да ће туженој купити стан или кућу где год она буде желела, али је у међувремену код њих дошла ВВ кћерка која живи у ... и ВВ је новац од продате куће и део новца који је слао тужилац дао својој кћерки да себи купи стан у ..., односно ВВ је имао мождани удар и изненада преминуо 2012. године, а кћерка је долазила код њих 2011. и 2012. године пред ВВ смрт, тако да није испунио обећање да јој да новац како би купила некретнину на своје име. Није спорила да је имала отворен девизни рачун и да јој је тужилац уплатио на њено име 109.215 евра, али је то учињено како би она могла да подигне новац који је дала ВВ да са њим располаже. Пуномоћник тужиоца је обавестио суд да је тужилац тешко покретан – готово непокретан јер је имао саобраћајну незгоду, стар је преко 60 година, и живи око 1000 километара далеко од Конзулата Републике Србије у ..., због чега није био у могућности да достави оверену изјаву суду на околности из тужбе.

На основу чињеничног стања утврђеног на расправи пред другостепеним судом, другостепени суд је закључио да правноснажна осуђујућа кривична пресуда не представља основ за накнаду материјалне штете тужиоца према туженој, због чега нема места примени ни члана 154. став 1, ни члана 210. Закона о облигационим односима, па је применом правила о терету доказивања члана 228. – 231. ЗПП и 211. Закона о облигационим односима одбио тужбени захтев тужиоца као неоснован, одлучујући као у изреци побијане пресуде.

Такав закључак и правни став другостепеног суда Врховни суд не прихвата. По оцени Врховног суда основани су ревизијски наводи тужиоца да је због погрешне примене материјалног права од стране другостепеног суда чињенично стање остало непотпуно утврђено.

Одредбом члана 154. став 1. Закона о облигационим односима (ЗОО) прописано је да ко другоме проузрокује штету дужан је накнадити је, уколико не докаже да је штета настала без његове кривице.

Чланом 155. ЗОО прописано је да је штета умањење нечије имовине (обична штета) и спречавање њеног повећања (измакла корист), као и наношење другоме физичког и психичког бола и страха (нематеријална штета).

Чланом 158. ЗОО прописано је да кривица постоји када је штетник проузроковао штету намерно или непажњом.

Одредбом члана 13. ЗПП прописано је да је у парничном поступку против учиниоца кривичног дела, суд у погледу постојања кривичног дела и кривичне одговорности учиниоца везан за правноснажну пресуду кривичног суда којом се оптужени оглашава кривим.

Смисао наведене одредбе члана 13. ЗПП је у томе да се обезбеди ауторитет осуђујућој пресуди кривичног суда, спречи могућност доношња контрадинторних одлука које угрожавају правну сигурност, као и да се обезбеди остваривање економичности. До примене правила о везаности парничног суда правноснажном пресудом кривичног суда којом је оптужени оглашен кривим, долази у ситуацијама када се у парници покренутој против учиниоца кривичног дела одлучује о грађанско-правним последицама које су настале из једног животног догађаја поводом кога је раније вођен кривични поступак у коме је тужени у парници оглашен кривим. Када су у питању правноснажне осуђујуће пресуде кривичног суда, парнични суд је везан констатацијама кривичног суда уколико се оне односе на сама обележја конкретног кривичног дела. Тако на пример у парници за накнаду штете проузроковане једним догађајем, парнични суд је везан за констатације кривичног суда у погледу проузроковања штете, али само уколико је штета битни елемент кривичног дела. У неким ситуацијама извршење кривичног дела представља услов за настанак или престанак одређених субјективних права. У том случају се питање да ли је извршено кривично дело појављује као претходно питање. У погледу решавања

тог претходног питања важе општа правила о решавању претходног питања. Правноснажна пресуда кривичног суда дејствује и као правна чињеница у свим оним ситуацијама у којима настанак или престанак једног права зависи од постојања пресуде одређене садржине.

Другостепени суд је своју одлуку засновао искључиво на исказу тужене датом у овом парничном поступку, закључујући да правноснажна осуђујућа кривична пресуда не представља основ за накнаду материјалне штете тужиоца према туженој, јер тужилац није доказао да га је тужена преварила да би била одговорна на основу члана 65. Закона о облигационим односима. Наведени закључак другостепени суд је донео и поред осуђујуће правноснажне кривичне пресуде Основног суда у Краљеву К 36/2019 од 02.07.2019. године за продужено кривично дело превара из члана 208. став 4. у вези става 1. КЗ у вези члана 61. КЗ, у образложењу које је наведено да је овде тужена у том кривичном поступку признала извршење кривичног дела које јој се ставља на терет у смислу члана 88. ЗКП, због чега су се заменик ОЈТ, окривљена (овде тужена) и њен бранилац сагласили да писмено израђена кривична пресуда не садржи образложење и истовремено су се одрекли права на изјављивање жалбе, што је записнички констатовано након објаве пресуде по одржаном претресу дана 02.07.2019. године. Другостепени суд је у образложењу овде побијане пресуде навео да је на главној расправи пред тим судом у доказном поступку извршио увид у списе кривичног предмета Основног суда у Краљеву К. 68/19, али службеном белешком није констатовао утврђене чињенице битне за одлучивање у овом парничном поступку, нити је извео доказе на основу којих би на сигуран и поуздан начин утврдио постојање узрочно-последичне везе између радње тужене и настале штете, а самим тим висине штете и одговорност тужене да исту накнади тужиоцу. Наиме, код постојања правноснажне осуђујуће кривичне пресуде парнични суд је везан констатацијама кривичног суда уколико се оне односе на сама обележја кривичног дела, а у парници за накнаду штете проузроковану једним догађајем, парнични суд је везан за констатацију кривичног суда у погледу проузроковања штете, али само уколико је штета битни елемент кривичног дела. Другостепени суд није ценио да ли је у конкретном случају штета битни елемент кривичног дела за које је тужена оглашена кривом, осуђена и којој је изречена казна затвора правноснажном пресудом Основног суда у Краљеву К 36/2019 од 02.07.2019. године за наведено кривично дело превара из члана 208. став 4. у вези става 1. КЗ у вези члана 61. КЗ и којом је оштећени, овде тужилац, упућен на редовну грађанску парницу ради остварења истакнутог имовинско-правног захтева.

Са изнетих разлога другостепена пресуда је морала бити укинута.

У поновном поступку другостепени суд ће отклонити указане неправилности, употпуниће чињенично стање, након чега ће донети правилну и закониту одлуку правилном применом материјалног права, водећи рачуна и о осталим ревизијским наводима.

Укинута је и одлука о трошковима парничног поступка, јер иста зависи од коначног исхода парнице.

Са изнетих разлога Врховни суд је одлучио као у изреци решења применом члана члана 416. став 3. Закона парничном поступку.

**Председник већа-судија,
Бранка Дражић, с.р.**

**За тачност отправака
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**